

ความสงบ บ่อเกิดปัญญา

ในฐานะที่พวกเราทั้งหลาย เป็นผู้ตั้งอกตั้งใจมาบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา ทุกท่านอยู่คนละแห่งละหนก็มารวมกัน ณ วัดป่าแห่งนี้ ซึ่งเป็นพระประจำอยู่ที่วัดนี้ก็มี ที่เป็นอาคันตุกะเพิ่งมาอาศัยอยู่ก็มี ก็ล้วนแต่เป็นนักบวชซึ่งได้พยายามหาความสงบด้วยกันทั้งนั้น

ความสงบที่แท้จริงนั้นพวกเราทั้งหลายจงเข้าใจ ความสงบอย่างแท้จริงนั้น พระพุทธองค์ตรัสว่า ความสงบอย่างแท้จริงนั้นไม่ได้อยู่ห่างไกลจากพวกเรา มันอยู่กับพวกเรา แต่เราทั้งหลายมองข้ามไปข้ามมาอยู่เสมอ ต่างคนก็ต่างมีอุปายที่จะหาความสงบนั้นเอง แต่ก็ยังมีความฟุ้งซ่านรำคาญ ไม่ถนัดใจอยู่ ก็ยังไม่ได้รับความพอใจในการปฏิบัติของตนเอง คือยังไม่ถึงเป้าหมาย เปรียบประหนึ่งว่า เราเดินทางออกจากบ้านเรา แล้วก็เร่ร่อนไปสารพัดแห่ง ไม่มีความสบาย แม้จะไปรถจะไปเรือ จะไปที่ไหนอะไรก็ตามที มันยังไม่ถึงบ้านเรา เมื่อเรายังไม่ถึงบ้านเรานั้นก็ไม่ค่อยสบาย ยังมีภาระผูกพันอยู่เสมอ นี่เรียกว่าเดินยังไม่ถึง ไม่ถึงจุดหมายปลายทาง ก็เร่ร่อนไปในทิศต่างๆ เพื่อแสวงหาโมกขธรรม

ยกตัวอย่างเช่น พระภิกษุสามเณรเรานี้ ใครๆ ก็ต้องการความสงบ ตลอดพวกท่านทั้งหลาย ถึงผมก็เหมือนกันอย่างนั้น หากความสงบ ไม่เป็นที่พอใจ ไปที่ไหนก็ยังไม่เป็นที่พอใจ เข้าไปในป่านี้ก็ดี ไปกราบอาจารย์นั้นก็ดี ไปฟังธรรม ใครก็ดี ก็ยังไม่ได้รับความพอใจ อันนี้เป็นเพราะอะไร

หากความสงบ ไปอยู่ในที่สงบ ไม่อยากจะให้มีเสียง ไม่อยากจะให้มีรูป ไม่อยากจะให้มีกลิ่น ไม่อยากจะให้มีรส อยู่เฉยๆ อย่างนี้ นี่กว่ามันจะสบาย คิดว่าความสงบมันอยู่ตรงนั้น

ซึ่งความเป็นจริงนั้น เราไปอยู่เฉยๆ ไม่มีอะไร มันจะรู้อะไรไหม มันจะรู้สึกอะไรไหม ลองคิดดูซิ ตาของเรานั้นถ้าไม่เห็นรูป มันจะเป็นอย่างไรไหม จมูกนี้ก็ไม่ได้กลิ่น มันจะเป็นอย่างไรไหม ลิ้นของเราไม่ได้รู้จักรส มันจะเป็นอย่างไรไหม ร่างกายไม่กระทบโผฏฐัพพะที่ถูกต้องอะไร มันจะเป็นอะไรไหม ถ้ามันเป็นอย่างนั้นมันก็เป็นคนตาบอดชิ คนหูหนวก คนจมูกขาด ลิ้นหลุดไป กายไม่รับรู้อะไรเป็นอัมพาตไปเลย มันจะมีอะไรไหม แต่ใครก็มักจะคิดอย่างนั้น อยากจะไปอยู่ที่ว่ามันไม่มีอะไร ใจ่ความคิดอย่างนั้น เคยคิด เคยคิดมา

ในสมัยที่ผมเป็นพระปฏิบัติใหม่ๆ จะนั่งสมาธิตรงไหน เสียงมันก็อื้อ มันไม่สงบเลย คิดผ่านไปผ่านมาเสมอว่า จะทำอะไรหนอ มันไม่สงบ จนต้องหาซื้อผ้ามาพันกลมๆ อุดเข้าไปในหูนี้ ไม่ได้ยินอะไร มีแต่เสียงอื้อเท่านั้น นี่กว่ามันจะดี นี่กว่ามันจะสงบ เปล่า ความปรุ่งแต่งอะไรต่ออะไรต่างๆ นี้ มีใช้อยู่ที่หูดอก มันเกิดภายในจิตใจ มันจะมีสารพัดอย่าง ต้องคลำหามัน คั่นคว้าหาความสงบ พุดง่ายๆ จะไปอยู่ในเสนาสนะอะไรก็ดีนะ คิดไม่อยากจะทำอะไร มันขัดข้อง ไม่ได้ทำความเพียร อยากจะนั่งให้มันสงบ ลานวัดก็ไม่อยากจะไปกวาดมัน อะไรก็ไม่อยากทำมัน อยากจะอยู่เฉยๆ อยากหาความสงบอย่างนั้น ครูบาอาจารย์ให้ช่วยกิจของวัดที่เราอาศัยอยู่ ก็ไม่ค่อยจะเอาใจใส่มัน เพราะเห็นว่ามันเป็นงานภายนอก

ผมเคยยกตัวอย่างให้ฟังบ่อยๆ เช่นว่า อาจารย์องค์หนึ่งซึ่งเป็นลูกศิษย์ผม ท่านมีศรัทธามากที่สุด ตั้งใจมาปฏิบัติละวาง หาคความสงบ ผมก็สอนให้ละให้วาง ท่านก็เข้าใจเหมือนกันว่า ละวางทั้งหมดมันคงจะดี ความเป็นจริงตั้งแต่มาอยู่ด้วย ก็ไม่อยากจะอะไร แม้หลังคากุฏิลมมันพัดตกไปข้างหนึ่ง ท่านก็เฉย ท่านว่าอันนั้นมันเป็นของภายนอก แน่ะ ไม่เอาใจใส่ แดดฝนร้อนทางโน้นท่านก็ขยับมาทางนี้ ท่านว่าไม่ใช่เรื่องของท่าน เรื่องของท่านมันเรื่องจิตสงบ หลังคารั่วมันไม่ใช่เรื่องของท่าน มันขัดข้อง วุ่นวาย ไม่ให้เป็นภาระ นี่ความเห็นมันเป็นอย่างนั้น

อีกวันหนึ่งผมก็เดินไป ไปพบหลังคามันตกลงมา ก็ถามว่า “เอ กุฏิของใคร” ก็ได้รับคำตอบว่าเป็นกุฏิของท่านอาจารย์องค์นั้น “อ้อ แปลกนะ” นี่ก็เลยได้พูดกันอธิบายอะไรต่ออะไรกันหลายอย่าง เสนาสนวัตรนะ ที่อยู่ของเรานั้น คนเรามันต้องมีที่อยู่ ที่อยู่มันเป็นอย่างไรก็ต้องดูมัน การปล่อยวางไม่ใช่เป็นอย่างนั้น ไม่ใช่ที่เราปล่อยเราทิ้ง อันนั้นมันเป็นลักษณะคนที่ไม่รู้เรื่อง ฝนตกหลังคารั่ว ต้องขยับไปข้างโน้น แดดออก เอ้า ขยับมาข้างนี้อีกแล้ว ทำไมเป็นอย่างนั้นล่ะ ทำไมไม่ปล่อยไม่วางอยู่ตรงนั้น ผมก็เลยเทศน์ให้ฟังกันครั้งใหญ่ ท่านก็ยังมาเข้าใจว่า

“เออ หลวงพ่อบางทีเทศน์ให้เรายึดมั่น บางทีเทศน์ให้เราปล่อยวาง ไม่รู้จะเอาอย่างไร ขนาดหลังคากุฏิมันตกลงไป เราก็ก็นั่งกว้างขนาดนี้ ท่านก็ยังว่าไม่ถูกต้อง แต่ท่านก็เทศน์ว่าไม่ให้ยึด ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรมันจึงจะถูก”

ดูซิคนเรา จิตมันเป็นอย่างนี้ ในการปฏิบัติมันโง่อย่างนี้

ตาเรามันมีรูปไหมถ้าไม่อาศัยรูปข้างนอก รูปมีในตาไหม หูเรามีเสียงไหม ถ้าเสียงข้างนอกไม่มากระทบมันจะมีเสียงไหม ถ้าไม่อาศัยกลิ่นข้างนอก จมูกเรามันจะมีกลิ่นไหม ลิ้นมันจะมีรสไหม มันต้องอาศัยรสภายนอกมากระทบมันจึงจะมีรสอย่างนั้น เหตุมันอยู่ตรงไหนนะ

เราพิจารณาดูที่พระท่านว่า ธรรมมันเกิดเพราะเหตุ ถ้าเราไม่มีแล้วจะมีโอกาสได้ยินเสียงไหม ตาเราไม่มีมันจะมีเหตุให้เราเห็นรูปไหม ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี่มันคือเหตุ พระท่านบอกว่า **ธรรมมันเกิดเพราะเหตุ เมื่อจะดับก็เพราะเหตุมันดับก่อน ผลมันจึงดับ เมื่อผลมันจะมีขึ้น ก็มีเหตุมาก่อนแล้วผลมันจึงตามมา**

ถ้าหากว่าเราเข้าใจว่าความสงบมันอยู่ตรงนั้น มันจะมีปัญญาไหม มันจะมีเหตุมีผลไหมสำหรับที่เราจะต้องปฏิบัติหาความสงบ มันจะมีอะไรไหม ถ้าเราจะไปโทษเสียง ไปนั่งที่ไหนมีเสียงก็ไม่สบายใจแล้ว คิดว่าที่นี่ไม่ดี ที่ไหนมีรูปก็ว่าที่นั่นไม่ดีไม่สงบ อย่างนั้นก็เป็นคนอายตนะหายหมด ตาบอด หูหนวกหมด

ที่นี้ผมทดลองดู ก็คิดไป “เอ มันก็แปลกเหมือนกัน มันไม่สบายเพราะตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี่แหละ หรือว่าเราจะเป็นคนที่จักขุบอดดีนะ มันไม่ต้องเห็นอะไรดีนะ มันจะหมดกิเลสที่ตรงจักขุมันบอดละครมั้ง หรือว่าหูมันหนวกมันดี มันจะหมดกิเลสที่ตรงนั้นละครมั้ง” ลองๆ ดู ก็ไม่ใช่ทั้งหมดนั้นแหละ ถ้าอย่างนั้นคนตาบอดก็สำเร็จอรหันต์ซี คนหูหนวกก็สำเร็จหมดแล้ว ตาบอด หูหนวกสำเร็จหมดถ้าหากว่ากิเลสมันเกิดตรงนั้น อันนั้นคือเหตุของมัน อะไรมันเกิดจากเหตุ เราต้องดับตรงนั้น เหตุมันเกิดตรงนี้ เราพิจารณาจากเหตุนี้

ความเป็นจริงอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี่เป็นของที่ทำให้เกิดปัญญา ถ้าเรารู้เรื่องตามความเป็นจริง ถ้าเราไม่รู้เรื่อง เราก็จะต้องปฏิเสธเลยว่า ไม่อยากจจะเห็นรูป ไม่อยากจจะฟังเสียง ไม่อยากจจะอะไรทั้งนั้นแหละ ว่ามันวุ่นวายอยู่ตรงนั้น เราตัดเหตุมันออกเสียแล้วจะเอาอะไรมาพิจารณาเล่า ลองๆ ซี อะไรจะเป็นเหตุ อะไรจะเป็นเบื้องต้น ท่ามกลาง เบื้องปลาย มันจะมีไหม นี่ อันนี้คือความคิดผิดของพวกเราทั้งหลาย

ดังนั้น ครูบาอาจารย์ท่านจึงให้สำรวจ การสำรวจนี้แหละมันเป็นศีล ศีลสังวร ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี่เป็นศีล เป็นสมาธิ เหล่านี้ เราคิดดูประวัติ

พระสารีบุตร เมื่อครั้งยังไม่บวช ท่านไปพบพระช็อ อัสสชิ ด้วยตาของท่านเอง เห็นพระอัสสชิเดินไปบิณฑบาต เมื่อมองเห็นแล้วก็เกิดความรู้สึกว่า “แหม พระองค์นี้แปลกเหลือเกิน เดินไม่ช้าไม่เร็ว กลับจืดจางของท่านไม่ฉูดฉาด เรียบๆ เดินไปก็ไม่มองหน้ามองหลัง สังวรสำรวม” เกิดแปลกขึ้นในใจ อันนั้นเป็นเหตุแก่ผู้มีปัญญา ท่านสารีบุตรสงสัยก็ตรงเข้าไปกราบเรียนถามท่าน อยากจะรู้ว่าใครมาจากไหน อย่างนี้

“ท่านเป็นใคร”

“เราเป็นสมณะ”

“ใครเป็นครูเป็นอาจารย์ของท่าน”

“พระโคตมเป็นครูเป็นอาจารย์ของเรา”

“พระโคตม นั่น ท่านสอนว่าอย่างไร”

“ท่านสอนว่า ธรรมทั้งหลายมันเกิดเพราะเหตุ เมื่อมันจะดับก็เพราะเหตุ มันดับไปก่อน”

นี่คือพระสารีบุตรนิมนต์ให้ท่านเทศน์ให้ฟัง ท่านก็อธิบายพอสังเขปเท่านั้น ท่านยกเหตุผลขึ้นมา ธรรมเกิดเพราะเหตุ เหตุเกิดก่อนผลจึงเกิด เมื่อผลมันจะดับ เหตุต้องดับก่อน เท่านั้นเองพระสารีบุตรพอแล้ว ได้ฟังธรรมพอสังเขปเท่านั้น ไม่ต้องพิสดาร เท่านั้นแหละ

อันนี้เรียกว่ามันเป็นเหตุ เพราะในเวลานั้น พระสารีบุตรท่านมีตา มีหู มีจมูก มีลิ้น มีกาย มีจิต อายุตนะของท่านครบอยู่ ถ้าหากว่าอายุตนะของท่านไม่มี มันจะมีเหตุไหม ท่านจะเกิดปัญญาไหม ท่านจะรู้อะไรต่ออะไรไหม

แต่พวกเราทั้งหลายกลัวมันจะกระทบ หรือชอบให้มันกระทบ แต่ไม่มีปัญญา ให้มันกระทบเรื่อยๆ ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย จิต เลยเพลินไป เลยหลง นี่มันเป็นอย่างนี้ อายุตนะนี้มันให้เพลินก็ได้ ให้หลงก็ได้ มันให้เกิดความรู้ มีปัญญาก็ได้ มันให้โทษและก็ให้คุณพร้อมกัน แล้วแต่บุคคลที่จะมีปัญญา

อันนี้ให้เราเข้าใจว่าเราเป็นนักบวช เข้ามาปฏิบัติ ปฏิบัติทุกอย่าง ความชั่วก็ให้รู้จัก คนสอนง่ายก็ให้รู้จัก คนสอนยากก็ให้รู้จัก ท่านให้รู้จักทั้งหมด เพื่ออะไร เพื่อเราจะรู้ความจริงที่เราจะต้องเอามาปฏิบัติ ไม่ใช่เราปฏิบัติแต่สิ่งที่ว่ามันดีมันถูกใจเรา เราจึงจะชอบ มันไม่ใช่อย่างนั้น สิ่งในโลกนี้นะ บางสิ่งเราชอบใจ บางสิ่งเราไม่ชอบใจ มันมีอยู่ในโลก มันไม่มีอยู่ที่อื่น

ธรรมดาสິงอะไรที่ชอบใจเราก็ต้องการสิ่งนั้น พระเณรอยู่ด้วยกันก็เหมือนกัน ถ้าองค์ไหนไม่ชอบใจ ไม่เอา เอาแต่องค์ที่ชอบ นี่ดูซิ เอาแต่สิ่งที่ชอบ ไม่อยากจะรู้ ไม่อยากให้เห็น ไม่อยากจะเป็นอย่างนี้ ความเป็นจริงพระพุทธองค์ให้มีประสบการณ์ โลกวิทู เราเกิดมาดูโลกอันนี้ให้แจ่มแจ้ง ให้ชัดเจน ถ้าเราไม่รู้จักโลกตามความเป็นจริง ไปไหนไม่ไหว ไปไม่ได้ จำเป็นจะต้องรู้จัก

อยู่ในโลกก็ต้องรู้จักโลก พระอริยบุคคลสมัยก่อนก็ดี พระพุทธเจ้าของเราก็ดี ท่านก็อยู่กับพวกนี้ อยู่กับพวกปุถุชนนี้ อยู่ในโลกนี้ ท่านก็เอาความจริงในโลกนี้เอง ไม่ใช่ที่ท่านไปเอาที่ไหน ไม่ใช่ที่ท่านหนีโลกไปหาสัจธรรมที่อื่น แต่ท่านมีปัญญา สังวรสำรวมอายตนะของท่านอยู่เสมอ

การประพฤติปฏิบัตินี้คือการพิจารณาดูสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ รู้ตามความเป็นจริงว่ามันเป็นอย่างนั้นอยู่ ให้รู้เรื่องมัน

ฉะนั้น พระพุทธองค์จึงให้รู้อายตนะเครื่องต่อไต๋ นัยน์ตามันก็ต่อเอารูปเข้ามาเป็นอารมณ์ หูมันก็ต่อเอาเสียงเข้ามา จมูกมันก็ต่อเอากลิ่นเข้ามา ลิ้นมันก็ต่อเอารสเข้ามา ร่างกายก็ต่อเอาโผฏฐัพพะเข้ามา เกิดความรู้ขึ้น ที่เกิดความรู้ขึ้นนะ ให้เราพิจารณาตามความจริง

ถ้าเราไม่รู้จักตามความเป็นจริง เราจะชอบมันที่สุด หรือเกลียดมันที่สุด ชอบมันอย่างยิ่ง เกลียดมันอย่างยิ่ง อารมณ์นี้ถ้ามันเกิดขึ้นมา นี่ที่เราจะตรัสรู้ที่ปัญญามันจะเกิดตรงนี้ แต่ว่าเราไม่อยากจะให้เป็นอย่างนั้น

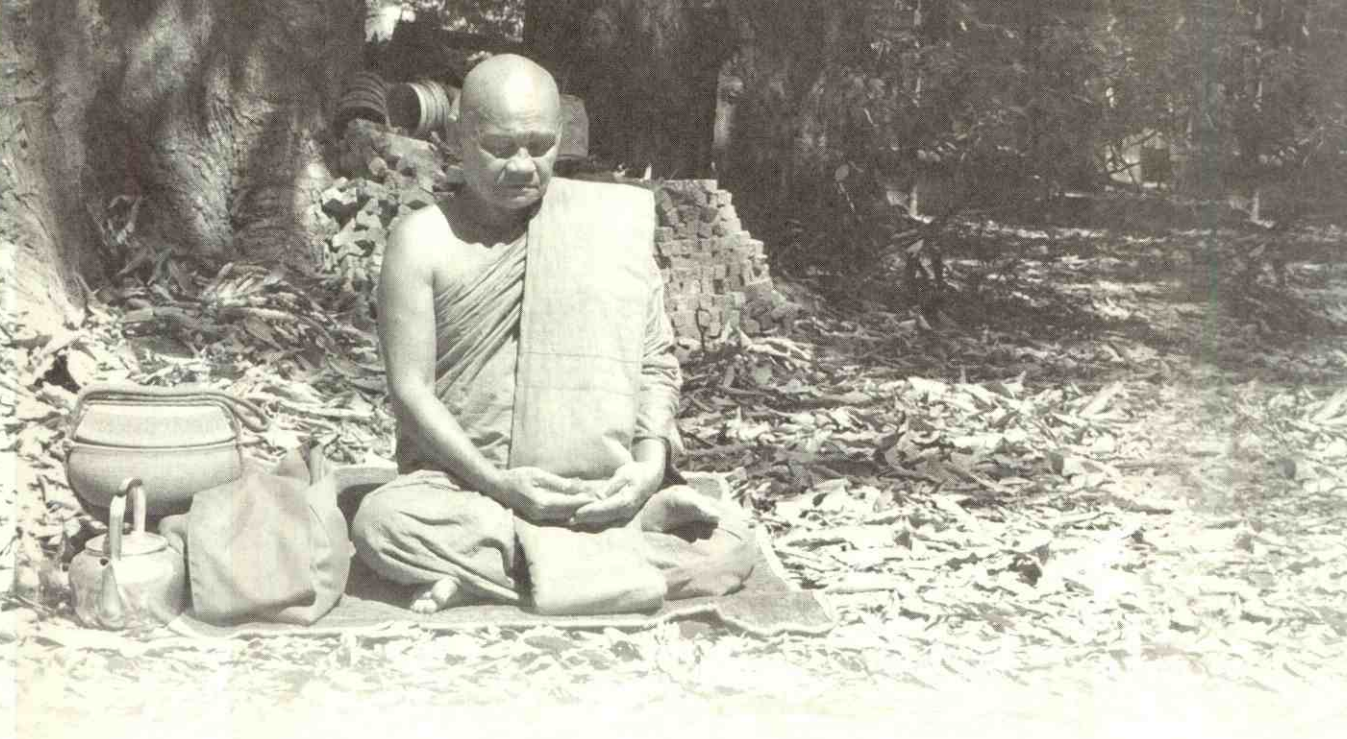

พระพุทธองค์ท่านให้สังวรสำรวม การสังวรสำรวมนั้นไม่ใช่ว่าไม่ให้เห็นรูป ไม่ให้ได้ยินเสียง ไม่ให้ได้กลิ่น ไม่รู้จักรส ไม่รู้จักโผฏฐัพพะ ไม่รู้จักกรรมารมณ ไม่ใช้อย่างนั้น ถ้าผู้ประพฤติปฏิบัติไม่เข้าใจ พอเห็นรูปก็เสีย พังเสียงก็เสีย หนึเรื่อย หนึไปไม่สู้ หนึไป นึกว่ามันจะหมดฤทธิ์หมดเดช นึกว่ามันจะจบลง มันจะพ้น มันไม่พ้นนะ อันนั้นไม่พ้น หนึไปไม่รู้ตามความจริง ข้างหน้ามันก็โผล่ ขึ้นอีก ต้องแก้ปัญหาก็

เช่นพวกปฏิบัตินี้ะ อยู่ในวัดก็ดี อยู่ในป่าก็ดี อยู่ในเขาก็ดี ไม่สบาย เดินธุดงค์ไปดูอันนั้นไปดูอันนี้สารพัดอย่าง ว่าจะสบายใจ ไปแล้วกลับมาแล้ว ก็ไม่เห็นอะไร ลองขึ้นไปบนภูเขา “เออ ตรงนี้สบายนะ เออละ” ไม่รู้สบายก็วันก็เมื่อ อีกแล้ว เอ้า ลงไปทะเล “เออ ตรงนี้มันเย็นดี ตรงนี้พอแล้ว เออละ” นานอีกก็ เบื่อทะเลอีก เบื่อป่า เบื่อภูเขา เบื่อทะเล เบื่อสารพัดอย่าง ไม่ใช่เบื่อเป็นสัมมาทสิฐิ เบื่อเป็นมิจฉาทสิฐิ ความเห็นไม่ตรงตามความจริงอย่างนั้น กลับมาถึงวัดแล้ว “จะ ทำอย่างไรหนอ ไปแล้วไม่ได้อะไรมา” แล้วก็ทิ้งบาตร ลิก

ทำไมถึงลิก เพราะไม่มีเครื่องกันลิก เหมือนรองเท้าเห็นไหม รองเท้า อย่างดีเขามีเครื่องกันลิก ไปถูกหินถูกตอไม่ลิก กันลิกเสียแล้ว รองเท้าไม่ดีไม่มี เครื่องกันลิก มันก็ลิก พระเขาก็เหมือนกัน ทำไมลิก เพราะไม่เห็นอะไรเสียแล้ว ไปทิศใต้ก็ไม่เห็น ไปทิศเหนือก็ไม่เห็น ลงทะเลก็ไม่เห็น ขึ้นภูเขาก็ไม่เห็น เข้าอยู่ใน ป่าก็ไม่เห็น ไม่มีอะไร หมดแล้ว ตาย นี่มันเป็นอย่างนี้ คือหนึไป หนึจาก สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ไป ปัญญาไม่เกิด

เอาอย่างนี้ะ เอาใกล้ๆ เราเนี่ย เราอยากจะอยู่ในความสงบระงับที่สุด ไม่อยากจะ รู้เรื่องพระเรื่องเณรเรื่องอะไรต่างๆ หนึไปเรื่อยๆ กับอีกคนหนึ่งตั้งใจอยู่ ไม่หนึ อยู่ปกครองตัวเอง รู้เรื่องของตัวเอง คนอื่นมาอยู่ด้วยก็รู้เรื่องทั้งหมด แก้ปัญหา อยู่ตลอดเวลา เช่นเจ้าอาวาส เป็นเจ้าอาวาสนี้เหตุการณ์มีอยู่ทุกเวลา มีอะไรมา ให้พิจารณาผูกใจเราอยู่เสมอ เพราะอะไร เพราะเขาถามปัญหาไม่หยุด

ปัญหาไม่หยุดเราก็มีความรู้ไม่หยุด แก้ปัญหาไม่หยุด ปัญหาตนด้วย
ปัญหาคนอื่นด้วย สารพัดอย่าง นี่คือมันตื่นอยู่เสมอ ก่อนที่มันจะหลับมันก็ตื่น
ขึ้นมาอีก เป็นเหตุให้เราได้พิจารณาได้รู้เรื่อง เลยเป็นคนฉลาด ฉลาดเรื่องของ
ตนเอง ฉลาดเรื่องของคนอื่น ฉลาดหลายๆ อย่าง ความฉลาดอันนี้เกิดจากการ
กระทบ เกิดจากการต่อสู้ เกิดจากการไม่หนี ไม่หนีด้วยกายแต่หนีทางใจ หนีทาง
ปัญญาของเรา ให้รู้ด้วยปัญญาของเราอยู่ตรงนี้แหละ ไม่หนีมัน

อันนี้เป็นเหตุที่จะให้เกิดปัญญา จะต้องทำ จะต้องคลุกคลีอยู่ในสิ่ง
ทั้งหลายเหล่านี้ ก็เหมือนกันกับที่เราอยู่ในวัด ช่วยกันรักษาอะไรต่างๆ คลุกคลี
อยู่อย่างนี้ มองดูอย่างอื่นเป็นกิเลส อยู่กับพระกับเณรมากมาย โยมมากมาย เป็น
กิเลสมาก ไซ้ ยอมรับ แต่ต้องอยู่ไปให้ปัญญาเกิดซี่ ให้มันลดความโง่ นั้นมัน
จะไปตรงไหนละ เราอยู่ไปเพื่อให้ลดความโง่ อย่าอยู่ไปเพื่อให้มันเพิ่มความโง่ขึ้นมา

ต้องพิจารณา ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มันกระทบเมื่อใด เป็นต้น
ก็ต้องสังวรสำรวม พิจารณา เมื่อทุกข์เกิดขึ้นมา ใครทุกข์ ทุกข์นี้ทำไมมันจึงเกิด
ท่านเจ้าอาวาสปกครองลูกศิษย์ลูกหานี้ก็เป็นทุกข์ ต้องรู้จัก ทุกข์เกิดขึ้นมานะ ให้
มันรู้จักทุกข์ซี่ ทุกข์มันเกิดขึ้นมา เรากลัวทุกข์ ไม่รู้จักทุกข์ จะไปสู่ที่ไหนละ ถ้า
ทุกข์มากก็ไม่รู้จัก จะไปสู่ทุกข์ที่ไหนละนี่ เป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด ต้องให้รู้จักทุกข์

ให้พิจารณาให้ดี

มันสุขมันทุกข์

มันอยู่ตรงไหน

อะไรที่เราไม่ยึดหมาย

หรือไม่มันหมายกับมัน

อันนั้นไม่มี

ทุกข์มันก็ไม่เกิด

การหนีทุกข์ก็คือให้รู้จักพ้นทุกข์ ไม่ใช่มันทุกข์ที่นี้แล้วก็วิ่งไป หอบทุกข์
ไปด้วย อยู่ที่นั่นทุกข์ก็เกิดขึ้นอีก ก็วิ่งอีก นี่ไม่ใช่คนหนีทุกข์ เป็นคนไม่รู้จักทุกข์
ถ้ารู้จักทุกข์ต้องดูเหตุการณ์ ครูบาอาจารย์ท่านว่า อธิกรณ์เกิดที่ไหนให้ระงับที่นั่น

ทุกข์มันเกิดตรงนั้น เรื่องที่ไม่ทุกข์มันก็อยู่ตรงนั้น เรื่องที่ทุกข์ มันจะ
หายก็อยู่ตรงที่มันเกิด ถ้าทุกข์เกิดขึ้นมาต้องพิจารณา ไม่ต้องหนีนะ ต้องแก้
อธิกรณ์ให้มันจบ รู้เรื่องของมัน

อะไรที่เป็นแก่นสาร เดินไปท่านก็รู้สึกว่ามันเป็นอย่างนั้น นั่งท่านก็รู้สึกว่ามันเป็นอย่างนั้น จะเอาตรงไหนมีแต่ทุกข์ทั้งนั้น เอาโลกก็มีแต่ทุกข์ทั้งนั้น เหมือนแท่งเหล็กใหญ่ๆ ที่เขาเอาเข้าเตาหลอมแล้วนั้นแหละ ร้อนไปทั้งแท่งเลย ยกขึ้นมาเอามือไปแตะดู ข้างบนมันก็ร้อน ข้างๆ มันก็ร้อน มันร้อนทั้งนั้นใช่ไหม ที่ไม่ร้อนไม่มี เพราะมันออกจากเตาหลอมมา เหล็กทั้งแท่งไม่มีเย็นเลย

อันนี้ถ้าหากว่าเราไม่พิจารณาสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ไม่รู้เรื่อง จะต้องเห็นชัด จะต้องไม่เกิด จะต้องไม่ให้มันเกิด ให้รู้จักการเกิดแม้แต่ที่ว่า “แหม คนนี้ทำไม่ถูกใจฉัน ฉันเกลียดที่สุด” ไม่มีแล้ว “คนนี้ทำฉันชอบที่สุด” ไม่มีแล้ว มีแต่อาการในโลกที่พูดกันว่า ชอบที่สุด ไม่ชอบที่สุดเท่านั้น แต่พูดอย่างใจอย่างคนละเรื่องกัน

จะต้องเอาสมมุติของโลกมาพูดกันให้มันรู้เรื่องกับโลกเท่านั้น ไม่มีอะไรแล้ว มันเหนือ ต้องให้มันเหนืออย่างนั้น อันนั้นเป็นที่อยู่ของพระ พวกเราทั้งหลายก็เหมือนกันฉันนั้น จะต้องปฏิบัติอย่างนั้น ต้องพยายาม อย่าไปสงสัย

ก่อนที่ผมจะปฏิบัตินี้ คิดว่าศาสนาตั้งอยู่ในโลก ทำไมบางคนทำบางคนไม่ทำ ทำแบบนิดๆ หน่อยๆ แล้วเลิกมัน อะไรอย่างนี้ หรือผู้ไม่เลิกก็ไม่ประพฤติปฏิบัติเต็มที่ นี่มันเป็นเพราะอะไร ก็ไม่รู้มันเองละ

ผมจึงต้องอธิษฐานในใจว่า เอาละ ชาตินี้เราจะมอบกายอันนี้ใจอันนี้ให้มันตายไปชาติหนึ่ง จะทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้าทุกประการเลย จะทำให้มันรู้จักในชาตินี้ ถ้าไม่รู้จักมันก็ลำบากอีก จะปล่อยวางมันเสียทุกอย่าง จะพยายามทำ ถึงแม้ว่ามันจะทุกข์มันจะลำบากขนาดไหน ก็ต้องทำ ไม่เช่นนั้นก็จะสงสัยเรื่อยไป

คิดอย่างนี้เลยตั้งใจทำ ถึงแม้มันจะสุข มันจะทุกข์ จะลำบากขนาดไหน ก็ต้องทำ ชีวิตในชาตินี้ให้เหมือนวันหนึ่งกับคืนหนึ่งเท่านั้น ทั้งมัน จะตามคำสอนของพระพุทธเจ้า จะตามธรรมะให้มันรู้ ทำไมมันยุ่งมันยากนัก วัฏสงสารนี้ อยากรู้ อยากจะเป็นอย่างนั้น คิดปฏิบัติ

ในโลกนี้ นักบวชทำอะไรไหม ถ้าเป็นนักบวชไม่สึกแล้วก็เป็นอย่างอื่นทั้งหมดทุกอย่างเลย ไม่มีอะไรจะไม่ทิ้ง ที่โลกเขาต้องการเราก็อะไรทั้งหมดทั้งนั้นแหละ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะทั้งหมด แต่ก็กระทบทั้งหมดเช่นกัน

ฉะนั้น เราเป็นผู้ปฏิบัติจะต้องเป็นผู้มีกนน้อยสันโดษ ถึงการพูดการจา การขบการฉัน การอะไร จะต้องเป็นคนที่ยากที่สุด ยากง่าย นอนง่าย อะไรๆ ก็ง่าย แบบที่เรียกว่าเป็นตาสีตาสาธรรมดา แบบง่ายๆ อย่างนี้ ทำไป ยิ่งทำมันก็ยิ่งภูมิใจ มันจะเห็นในจิตใจของเรา ฉะนั้น ธรรมะนี่จึงเป็นปัจจัยจัดตั้ง รู้เฉพาะตัวเรา ถ้ารู้เฉพาะตัวเราแล้วก็ต้องปฏิบัติเอาเอง

แต่เราปฏิบัตินี้ก็จะต้องอาศัยครูบาอาจารย์คนหนึ่งเท่านั้น อย่างวันนี้ ผมเทศน์ให้ฟัง อันนี้ยังเป็นของใช้ไม่ได้เลย แต่เป็นของนำรับฟังไว้ ถึงมีใครมาเชื่อ เชื่อเพราะผมพูด ยังไม่เกิดประโยชน์เต็มที่ ถ้าใครเชื่อที่ผมพูดเต็มที่ คนนั้นก็ยังไม่

ถ้าหากว่าฟังแล้วมีเหตุผล เอาไปพิจารณาดูให้มันเห็นชัดในจิตของตัวเอง ทำเอง ละเอง อันนั้นแหละมีผลมากแล้ว รู้สึมันแล้ว คือมันรู้ด้วยตนเองจริงๆ อันนี้พระพุทธรูปท่านถึงไม่ตรัสลงไป คือบอกชัดไม่ได้ เหมือนกับบอกสี่ให้คนตาบอดว่า มันขาวเหลืองเกิน เหลืองเหลืองเกิน บอกไม่ได้ หรือบอกก็ได้อยู่ แต่ท่านว่ามันไม่เกิดประโยชน์ เพราะคนนั้นตาบอดแล้ว

ดังนั้น ท่านจึงย้อนกลับมาให้เป็นปัจจัยจัดตั้ง ให้เห็นชัดกับตัวเอง เมื่อเห็นชัดกับตัวเองแล้ว มันจึงจะเป็น *ลักขณโต* เป็นพยานของเราแท้ๆ จะยืนก็ไม่สงสัย นั่งก็ไม่สงสัย นอนก็ไม่สงสัย ใครจะมาพูดว่า “ท่านปฏิบัติอย่างนี้ไม่ถูก ผิดหมดแล้ว” มันก็สบายใจได้ เพราะมันมีหลัก

ผู้ปฏิบัติต้องเป็นอย่างนั้น จะไปที่ไหน ใครจะบอกให้ชัดเจนอย่างไรไม่ได้ นอกจากความรู้สึกของเรา การเห็นของเรา มันเกิดเป็นสัมมาทิฐิขึ้น เรื่องประพฤติ

ปฏิบัติมันเป็นอย่างนั้น เราทุกคนก็เหมือนกัน เรื่องปฏิบัตินี้ละ บวชอยู่ตั้ง ๕ ปี ๑๐ ปี จะปฏิบัติสักเดือนหนึ่ง อย่างนี้มันก็ยากเหมือนกัน

ความเป็นจริงอายตนะทั้งหลายต้องต่อสู้อยู่ตลอดเวลา สบายใจไม่สบายใจ ก็รู้จัก ชอบไม่ชอบก็ให้รู้จัก ให้มันรู้จักสมมุติ ให้มันรู้จักวิมุตติ วิมุตติกับสมมุติ มันจะมาพร้อมกัน ให้รู้จักดี รู้จักชั่ว รู้จักพร้อมกัน เกิดขึ้นพร้อมกัน อันนี้เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการทำงานของผู้ปฏิบัติ

ฉะนั้น **สิ่งใดที่มันเกิดประโยชน์ตนและเกิดประโยชน์คนอื่น สร้างประโยชน์ตนแล้วสร้างประโยชน์คนอื่น** ชื่อว่าทำตามพระพุทธเจ้า ผมเคยสอนเสมอ สิ่งที่เราควรทำนั้นก็ไม่ใช่ค่อยอยากจะทำกัน อย่างกัจจัตรา ข้อวัตรอะไรต่างๆ ผมเคยพูดบ่อยๆ พูดไปก็ไม่ค่อยเอาใจใส่ เพราะคนมันไม่รู้ มันขี้เกียจบ้าง มันรำคาญบ้าง วุ่นวายบ้าง นั่นแหละมันเป็นเหตุ

เราจะไปอยู่ที่มันไม่มีอะไร อยู่เฉยๆ จะเห็นอะไรไหม อาหารก็เหมือนกัน ฉันไปแล้วมันเฉยๆ จะเป็นอะไรไหม อร่อยไหม หูมันตึงพูดแล้วก็เฉย มันจะรู้เรื่องไหม ถ้าไม่รู้เรื่องมันจะมีเรื่องไหม ไม่มีเรื่องมันก็ไม่มีเหตุ มีที่แก้ไหม ให้เราเข้าใจการปฏิบัติอย่างนั้น

สมัยก่อนผมไปอยู่เหนือ ไปอยู่กับพระหลายองค์ พระแก่ๆ แบบหลวงพ่อ หลวงตา ๒-๓ พรรษา ผมนั้น ๑๐ พรรษาแล้ว อยู่กับพวกคนแก่ที่ตั้งใจปฏิบัติเลย รับบาตร ชักจีวร เทกระโถน สารพัดอย่าง ไม่ได้คิดว่าอันนี้ทำให้องค์นั้น ไม่ได้คิดทำข้อปฏิบัติของเรา ใครไม่ทำเราก็ทำ เป็นกำไรของเรา เป็นเรื่องสบายใจ ภูมิใจ

ถึงวันอุโบสถ เราก็รู้จัก เราเป็นพระหนุ่มไปจัดโรงอุโบสถ ตั้งน้ำใช้น้ำฉัน สารพัดอย่าง สบาย พวกนั้นไม่รู้จักกัจจัตรา ก็เฉย เราก็ไม่ว่าเขาเพราะเขาไม่รู้จัก อันนี้เรามาปฏิบัติ เราทำแล้วก็ภูมิใจ ถึงเวลาห่มผ้าเดินจงกรมสบาย มันภูมิใจเหลือเกิน มันดี มันมีกำลัง

ข้อวัตรทั้งหลายมีกำลังมาก ที่ไหนในวัดที่จะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นในกฎของเรา ในกฎคนอื่นก็ดี ที่มันสกปรกรกรุงรัง ทำเลย ไม่ต้องทำให้ใคร ไม่ต้องทำเอาหน้าเอาตาจากใคร ทำเพื่อข้อปฏิบัติของเรา กวาดกฎกวาดเสนาสนะให้มันสะอาด ถ้าเราทำเช่นนั้น ก็เหมือนเรากวาดของสกปรกออกจากใจของเรา เพราะเราเป็นผู้ปฏิบัติ อันนี้ให้มันมีอยู่ในใจของพวกเราทุกคน

ความสามัคคีนั้นไม่ต้องเรียกร้องหรือ เป็นเลย ให้มันเป็นธรรมชาติ สงบระงับ พยายามทำให้มันเป็นอย่างนั้น ไม่มีอะไรมันจะขัดแย้งเรา อะไรที่เป็นงานหนักงานหนา ช่วยกันทำ ถ้าเราช่วยกันทำ ไม่นานหรอกก็เสร็จ ช่วยกันง่ายๆ แล้วก็แล้วไป มันดีที่สุด ผมก็เคยพบเหมือนกัน แต่ว่าผมมีกำไร คือไปอยู่ด้วยกันมากๆ ทั้งพระทั้งเณร “เอ้า วันนี้ย้อมผ้ากันนะ” ย้อมผ้า เราไปต้มแก่นขนุน มีพระบางองค์ให้เพื่อนต้มแก่นขนุนเสร็จแล้วก็เอาผ้ามาชุบๆ ย้อม แล้วก็หนีไปตากผ้า อยู่กุฏินอนสบาย ไม่ต้องต้มแก่นขนุน ไม่ต้องมาล้างหม้อ ไม่ต้องทำอะไร เขานึกว่าเขาสบาย เขาดี อันนั้นคือโง่ที่สุดแล้ว สร้างความโง่ใส่ตัวเอง เพราะเขาไม่ได้ทำ เพื่อนเขาทำ ถึงเวลาไม่ต้องทำอะไรเลย ง่าย นี่ยิ่งเพิ่มความโง่ขึ้น

ดูเถอะ อันนั้นไม่ได้เกิดประโยชน์แก่เขาเลย นี่คือการคิดโง่ของคน กิจที่จะต้องทำก็ไม่ทำ คือถ้าไม่ทำได้ละเป็นดีที่สุด นั่นแหละมันโง่ที่สุด ถ้าเรามีความเห็นอย่างนั้นในใจอยู่ เราอยู่ไม่ได้

ฉะนั้น จะพูดอะไร จะทำอะไร ก็ให้รู้สึกที่เราทำอะไรที่นี้ อยากกินดี นั่งดี นอนดี อะไรทั้งหลายนั้น ไม่ได้ ที่เรามาทำอะไร ถ้าเราคิดอย่างนี้อยู่เสมอ มันก็จะผูกใจเราตลอดเวลา ไม่ปล่อย ผูกใจเสมอ แม้ท่านจะยืนอยู่ ท่านก็จะปรารถนาความเพียร จะเดินอยู่ก็ปรารถนาความเพียร จะนอนอยู่ก็ปรารถนาความเพียร ถ้าไม่ได้ปรารถนาความเพียรไม่ได้เป็นอย่างนั้น นั่งอยู่ก็นั่งในบ้าน เดินก็ไปเดินในบ้าน จะไปเล่นอยู่ในบ้าน เล่นกับประชาชนเขา ใจมันไปอย่างนั้น ไม่ได้ปรารถนาความเพียร ไม่ได้หักห้ามใจของเราอีกเสียด้วย ก็ยิ่งปล่อยมันไปตามลมตาม

อารมณ์ นี่เรียกว่าตามอารมณ์ ก็เหมือนเด็กในบ้าน เราไปตามใจมัน มันจะดีไหม พ่อแม่ตามใจเด็กในบ้าน มันจะดีไหม ถ้าไปตามใจมันตั้งแต่เป็นเด็ก พ่อมันรู้ภาษา เขาก็จะเขียนมันเท่านั้นแหละ กลัวมันจะโง่

การฝึกจิตของเราก็ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องรู้จักตัว รู้จักฝึกจิตของเรา ถ้าเราไม่รู้จักฝึกจิตของตัวเอง จะคอยคนอื่นมาฝึกให้ ลำบากมาก ลำบากมากทีเดียวละ

อย่าเข้าใจว่า อยู่นี้ไม่ได้ทำความเพียร การทำความเพียรไม่มีขีดชั้น จะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน ได้หมดทั้งนั้น แม้วาดลานวัดอยู่กับบรรลุธรรมะได้ แม้มองไปเห็นแสงพยับแดดเท่านั้น ก็บรรลุธรรมะได้ จะต้องให้สติมีพร้อมอยู่เสมอ ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น เพราะมันมีโอกาสที่จะบรรลุธรรมอยู่ทุกเวลา อยู่ทุกสถานที่ เมื่อเราตั้งใจอยู่ พิจารณาอยู่

ฉะนั้น เราจึงอย่าประมาท ให้ระวัง ให้รู้ เดินไปบิณฑบาตอย่างนี้ มีความรู้สึกทั้งหลายอย่างกว่าเราจะกลับถึงวัดเรา เออ เอาชี ธรรมะดีๆ มันจะเกิดขึ้น เมื่อมาถึงวัดมานั่งฉันบิณฑบาต แหม มันมีธรรมะดีๆ ที่เกิดขึ้นมาให้เรา รู้จัก มันต้องเกิดอยู่อย่างนี้ ถ้าเราปรารถนาความเพียรอยู่เสมอ ไม่ใช่ว่ามันเป็นอะไรนะ มันมีข้อคิด มันมีปัญหา มันมีธรรมะ มันเป็นธัมมวิจยะ สอดส่องธรรมะอยู่ตลอดเวลา มันเป็นโพชฌงค์ ถ้าเราศึกษาอยู่เป็นพหูสูต

ศึกษาอย่างไร ศึกษาอารมณ์นี้ ธรรมะนี้มันเกิดที่จิต ไม่ต้องไปศึกษากับใครที่ไหน ศึกษาอยู่ที่เมื่อเรามีสติอยู่ มันมีข้อศึกษา โพชฌงค์ สติสังขาโต รัชมานัง วิจโย มีสติมันก็มีธัมมวิจยะ มันติดต่อกันเสมอ มันเป็นองค์ตรัสรู้ธรรม ถ้าเรามีสติอยู่ มันมีธัมมวิจยะ ไม่ได้อยู่เฉยๆ เป็นองค์ธรรมตรัสรู้

ถ้าอยู่ในระบบนี้ ตรัสรู้ธรรมะอยู่ตรงนี้ ภายในจิตของเรานี้ การปฏิบัติ ไม่มีกลางวันไม่มีกลางคืน ไม่มีเวลา ไม่มีเรื่องอื่นมาปน ปนก็ให้รู้จักว่ามันปน มีธัมมวิจยะอยู่ในใจเสมอ คือ ชอบกรรม เพ็นธรรมอยู่เสมอ มีสติวิจยะธรรมอยู่

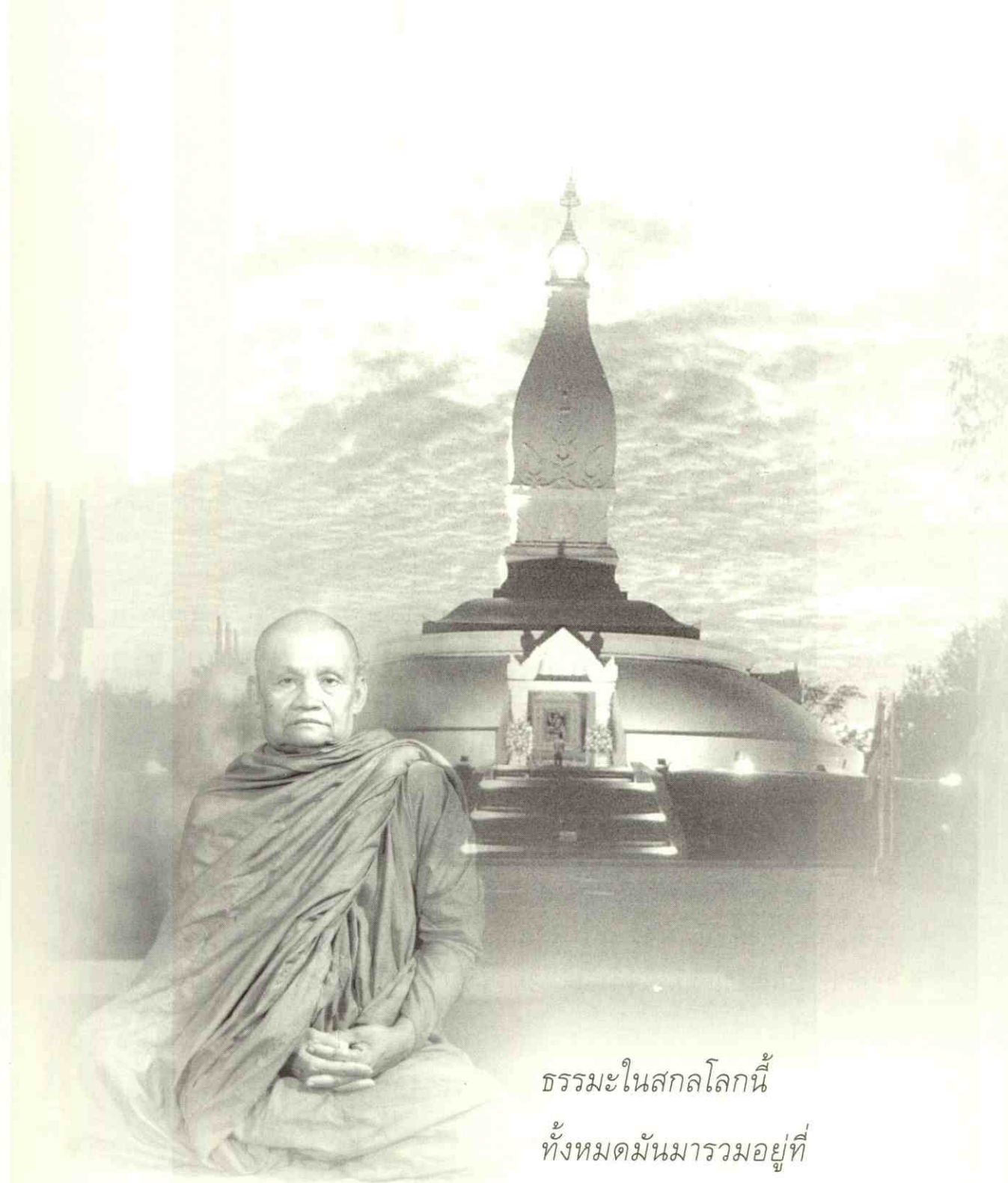

ตลอดเวลา เรื่องจิตมันเป็นอย่างนั้น ถ้ามันตกกระแสนของมันแล้ว ไม่ใช่วิจัยไป
อย่างอื่น จะไปเที่ยวตรงโน้นจะไปทางนี้ทางนั้น สนุกจังหวัดนี้จังหวัดนั้น อันนั้น
มันหลงโลก เดียวก็ตายละ

ฉะนั้น จงพากันตั้งใจ ไม่ใช่ว่านั่งหลับตาอย่างเดียวจึงเกิดปัญญา ตาหู
จมูกลิ้นกายใจมันมีอยู่เสมอ ตื่นอยู่เสมอ ศึกษาตลอดเวลา เห็นต้นไม้ เห็นสัตว์
ต่างๆ ก็ได้ศึกษาอยู่ตลอดเวลา น้อมเข้ามาเป็น *โอบนยิกธรรม* ให้เห็นชัดในตัวของ
เราเป็น *ปัจจุตัตถ์* จะมีอารมณ์ภายนอกกระทบกระทั่งเข้ามา มันก็เป็นปัจจุตัตถ์
สม่ำเสมอ มันไม่ทิ้ง

พูดง่ายๆ เหมือนเขาเผาถ่านเผาอิฐ เตาถ่านเตาอิฐเคยเห็นไหม ก่อไฟขึ้น
หน้าเตาสักสองคอก หรือเมตรหนึ่ง มันจะดูดควันไฟเข้าไปในเตาหมดเลย ดู
อันนั้นก็ดู มันเห็นชัดอย่างนั้น อันนี้มันเป็นรูปเปรียบเทียบ ถ้าทำเตาเผาถ่าน
เผาอิฐให้ถูกเรื่อง ถูกลักษณะของมัน ก่อไฟอยู่หน้าเตาสักสองสามคอก เมื่อมี
ควันขึ้นมา มันจะดูดเข้าไปในเตาหมดไม่มีเหลือเลย ความร้อนก็จะเข้าไปบรรจุใน
เตาหมด ไม่หนีไปไหน ความร้อนจะเข้าไปทำลายเร็วที่สุด นี่มันเป็นอย่างนั้น

ความรู้สึกของผู้ประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน จะมีความรู้สึกดูดเข้าไป
ให้เป็นสัมมาทิฐิทั้งนั้น ตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรสทั้งหลาย มัน
จะดูดเข้าไปให้เป็นสัมมาทิฐิทั้งนั้น จะเป็นสัมผัสที่เกิดปัญญาอย่างนั้นสม่ำเสมอ
ตลอดเวลา.

ธรรมะในสกลโลกนี้

ทั้งหมดมันมารวมอยู่ที่

ธรรมะตัวเดียวคือ อนิจจัง